

Hembygdsbladet

År 2020
Nr 1

Medlemsblad för Vikingstad Hembygdsförening.
Hemsida: hembygd.se/vikingstad
Kontakt: Rickard Fransson Tel 070 5225256
Ansvarig utgivare: Marianne Danielsson

Pris 20 kr
Redaktörer:
Rickard Fransson
Anders Cederqren

Ordföranden har ordet:

Hej Alla.

Helgerna är över och det har blivit nytt år. Vi önskar god fortsättning till er alla. Snön och kylan har ju uteblivit men vi får se det positiva i det också. Ljusare och längre dagar får vi också.

Julmarknaden blev inte så behaglig väderleksmässigt som höstmarknaden. Det kom ganska mycket folk och vår kaffeservering inomhus slog alla rekord. Det var folk överallt i stora huset precis som på ett kalas förr i världen.

Nu ser vi fram emot våren och de berättelser som skrivits inför sextioårs jubileet. Vi träffas som vanligt på hembygdsgården torsdagsförmiddagar och har någon lust att komma då så är alla välkomna.

Vi ser fram emot ett nytt och händelserikt jubileumsår. Och så hoppas jag att vi ses på årsmötet söndag 1 mars. Marianne.

Personporträttet

Torsten Dittmer. Kyrkoherde i
Vikingstad församling 1931-1958

Kyrkoherde Dittmer döper Margaretha
Lindell (gift Engman) i Sjögestad kyrka
den första advent 1942.
Fotografi taget år 1942-29-11

Mina minnen av Torsten Dittmer

Torsten Dittmer föddes 1892 i Göteborg och dog 1965 i Linköping. Han var kyrkoherde i Vikingstads församling från 1931 till 1958. Före prästvigningen tjänstgjorde han som lärare i korta perioder. Han var gift med Stanny, född Lindmark. Makarna fick en dotter och en son. Familjen bodde i Prästgården, Berga, Vikingstad. I huset fanns förutom bostaden också lokal för pastorsexpeditionen, dit man som församlingsmedlem fick bege sig för att få ett prästbetyg (personbevis). Ett sådant behövdes t ex vid flyttning till annan församling.

En sal i kyrkskolan är full av folk i alla åldrar. Podiet är delvis avskärmat av ett mörkt skynke, ridån. Framför ridån uppträder någon av oss äldre barn. Hon har en radioapparat som fungerar dåligt. När hon ska lyssna på ett matlagningsprogram, varvas receptet med ett par andra program på ett komiskt sätt. Bakom ridån sitter två barn och läser sina radiomanus.

Detta är ett starkt minne jag har från en syföreningsauktion runt 1950 i Vikingstads kyrkskola. Den som skaffat manus och iscensatt sketchen var Torsten Dittmer. Han var vår ledare i Friska Viljor som var en scoutliknande grupp, som han drev ett okänt antal år. Jag tror vi var mellan åtta och femton deltagare. Vi träffades i prästgårdens brygghus, där ett litet rum var inrett åt oss. Vi lärde oss på ett lustfyllt sätt om naturen och om annat nyttigt. Roligast var det när vi var ute i den stora prästgårdsträdgården/parken och när Torsten Dittmer i förväg lagt ut spår, som vi skulle följa.

Vi från Friska Viljor deltog på olika sätt i gudstjänsterna under året. Det var t ex i samband med skördegudstjänsten, då vi bar fram frukt och bär. Vid Kyndelmäss gick vi med ljus i kyrkan. Om det skedde i samband med musik minns jag inte. Något luciatåg var det inte tal om. (Min känsla för Luciafirande var länge, att det var något profant, som inte hörde hemma i kyrkan.)

Minnet av mitt dop bevarar jag än idag och ännu mer nu i digitaliseringens tidevarv. Det vill säga, stavningen av mitt namn. Torsten Dittmer bestämde att Ingegerd skulle stavas med *ä* men mina föräldrar ville ha *e*. Så i officiella sammanhang, t ex vid förnyelse av körkort, måste jag komma ihåg att stava rätt, men jag undertecknar med *e*.

När jag började i söndagsskolan vet jag inte. Kanske när jag fyllt 7 år och fått en cykel, så att jag själv kunde ta mig till kyrkan från Gustad. Jag gick kvar i många år och jag var en flitig besökare. Ja, så flitig, att jag liksom min kompis Lena ett år fick Söndagsskoletidningen fint inbunden som premie. Jag tror jag lärde mig mycket av Torsten Dittmer, utan att kunna säga exakt vad. Men jag har ett klart minne av vad han inte hann lära oss. Han sa, att det finns liv i allt på jorden. "Till och med i sten! Men det hinner jag inte förklara idag, utan det blir en annan gång." Jag skulle så gärna velat höra hans förklaring men den hanns inte med.

Konfirmationsläsningen skedde på sommarlovet för dem som gick i skola i Linköping. Vi var två årskullar i juni 1953. Sammankomsterna hölls i Gamla Bankhuset i Bankeberg, i en trist lokal. Konfirmationen skedde i slutet av juni, en lördag och en söndag. På lördagen var det förhör, precis som i skolan. På söndagen genomfördes konfirmationsakten. Något djupare avtryck satte det inte hos mig. Men jag minns, hur fint vi smyckade fönsternischerna med blommorna av bulleblomster.

Jag är osäker, men jag tror att Torsten Dittmer dök upp på examen i skolan. Kanske ett kort besök i varje klass. Och minst en gång var jag med på skolavslutning i kyrkan.

Torsten Dittmer fanns i nästan alla sammanhang. Det var först och främst gudstjänsterna. Det var syföreningsauktioner och bussutflykter. Det var bröllop och begravningar. När var han ledig? Jag tror, att han samarbetade med kyrkoherdarna i Rappestad och Sjögestad för att få en och annan ledig söndag. Vilket förstås ibland betydde två gudstjänster på en och samma söndag.

Någon gång under 50- eller 60-talet startade Torsten Dittmer Kyrkobröderna i Vikingstads församling. Det var en del av Svenska kyrkans lekmanaförbund. Min pappa var medlem. Precis som min mamma i många år var medlem i kyrkliga syföreningen.

När någon församlingsmedlem fyllde många jämna år, gjorde Torsten Dittmer besök. Och under 1950-talet hade han då kanske med sig en nymodighet, som väckte mycket uppmärksamhet. Det var en bandspelare! Jag tror mig veta, att han intervjuade äldre personer. Undrar, om Hembygdsföreningen möjligen har tillgång till de banden? Jag kan i alla fall nämna, att jag i mitt sökande på nätet fann en fin historia, som Gammalkils Hembygdsförening lagt ut. Torsten Dittmer hade uppvaktat en 85-årig kvinna, som arbetat på Gismestad som mjölkerska. Hon berättade om hur hon en gång firat julotta i lagården. Det var lagårdsförmannen, som läste julevangeliet. "Och det ska jag säga kyrkoherden, att Albert Wiggur läste lika bra som en präst."

Min sista kontakt med Torsten Dittmer var när han vigde min man och mig i Vikingstad kyrka. Han var också med på bröllopfesten. Och jag vet, att vi var hans sista brudpar. Bara några månader senare gick han bort.

Nyköping november 2019
Ingegerd Rudsäter

7 december var det vår traditionella julmarknad på Hembygdsgården. Inte så kul väder vid inledningen, regn, men det klarnade upp och det kom ganska många som handlade av de 20-talet knallar/säljare som hade varjehanda alster att sälja. Korv, lotteri och fikaförsäljning gick bra. Ett flertal tält var uppsatta till de säljare som inte fick plats i bodarna. Tomten var som vanligt och besökte julmarknaden för att dela ut lite smågodis till barnen.

Skinkan vägde 1984 gram och vinnaren Rasmus Amnefält hade gissat 1986 gram. Grattis. Det var ca 50 som försökte vinna skinkan! Och tack alla som hjälpte till att genomföra marknaden.

1960 – 2020 Vikingstad Hembygdsförening 60 år.

1960 – 2020 Hur ska vi jublera våra 60 år? Hembygdsföreningen bildades 27 oktober 1960. Kom med förslag hur vi ska fira. Just nu håller en grupp på att samla underlag till en jubileumsskrift. Där kanske även du har något att bidra med text eller någon bild. Inget bidrag är för litet. Kontakta vice ordf. Rickard Fransson.
1 mars sista inlämning av bilder och texter till jubileumsskriften.

Årsmöte söndag 1 mars

kl 17.00

i Missionskyrkans lokaler.

Om du vill lämna en motion till årsmötet ska du snarast lämna den till styrelsen för behandling. Skall egentligen inlämnas 6 veckor före årsmötet.

Årsmötesförhandlingar.

Föredrag om emigration och emigranter

av

Agneta Sundstrand.

Vi bjuder på kaffe.

Välkommen!

Valberedningen:

Valberedningen meddelar. Vi vill ha hjälp med att föreslå personer som kan tänkas väljas in i Hembygdsföreningens styrelse vid årsmötet 1 mars 2020

En efterträdare till Gunnar Månson, med sina 17 år som kassör, är av största vikt. Vill du vara med och bevara och utveckla Vikingstads Hembygdsförening så är du välkommen.

Christer Bågenmark 070 249 00 39 Christer Sandwall 073 969 28 00

Stenbrytning i Bo by i Vikingstad socken

På Bo Västergårds ägor togs tidigt upp ett *stenbrott*. Omkring 100 – 150 år har sten tagits ut här. Anledningen var att slaget i berget låg vågrätt och detta medförde att utkilning av långa stenar, och även tunna och fyrkantiga kunde utföras. Det omtalas att mycket sten togs från Bo till nya domkyrkotornet kallat Zettervallska tornet i Linköping, som ersatte det Hårlemanska tornet. Stenen till Stångebromonumentet och gravmonumentet till Baltzar von Platens grav i Motala är också tagen ur Boberget. Hur transporten av dessa stenmängder kunde ordnas är inget antecknat om. Den längsta sten som tagits ur Boberget fördes till Linköpingsutställningen 1920. Den siste stenhuggaren som tog sten ur Boberget var Axel Göransson, då stenmuren höjdes vid Vikingstads kyrka 1954. Göransson hade en fälttässa och övrig redskap i ett litet hus vid stenbrottet. I bäcken intill bergtäckten sprängdes 1917 bort en bergkam, så att vattnet snabbare kom undan.

Från Karl-Erik Oskarssons anteckningar år 2000

Myntfyndet vid Gunnorps Västergård den 8 november 1899

Lantbrukaren Oskar Johansson, född och uppväxt på gården, har själv berättat om händelsen på sitt eget sätt.

- Vi nyodlade i hagen nedanför pumpstugan, som var en låg mark med seg grässvåle. Vi körde med två par oxar (spann) och slipade plogbilen var middag. Två man skötte oxspannet och en skötte plogen. Det gick som vanligt, men han som skötte plogen ropade: - Stanna! Det var nå't som slog ner i en fåra. Då vi gick fram till plogen, såg vi en stor mängd silvermynt och rester av en tennkanna, som de förvarats i. Kannan hade varit rund nedtill med avsmalnande hals och försedd med fällock. Ekollonliknande fästen hade fasthållit locket. ”80 större silvermynt och 4 hängsmycken av silver var i kannan. Äldsta myntet kunde dateras till Erik av Pommern (1396-1439). De yngsta från Gustav Vasa (1521-1560). Mynten, silversmyckena och resten av tennkannen blev hembjudna staten och ersättning utbetalades till upphittaren. Hur kan en sådan mängd silvermynt och smycken kunnat hamna i denna sankmark utan någon som helst markering och ligga så grunt omkring 400 år? Kan det ha varit stöldgods? Eller kan det ha hänt något under krigshandlingarna på 1540-talet eller vid årsskiftet 1567-68? Det är känt, att danskarna bortförde det förnämliga altarskåpet och skrudarna från Vikingstad kyrka. Då något kyrksilver ej kunde hittas, brändes prästgården Berga ner. Det var en orolig tid, då de danska ryttarna jagade folket ute i byarna.

Cykelaffärer i Vikingstad

Otto Andersson startade cykelaffär i Forsa Södergård, Rappestad 1923. Han byggde och flyttade till Solbacka i Slycke 1938. 1946 överlät Otto Andersson Solbacka till Samuelsson, vars verksamhetstid är okänd, och flyttade till Mimergatan 8 f. d. Sjölanders affär, där han drev el-affär.

Ernst Kardell byggde Iselund, Mimergatan 10 1931 och drev där cykelhandel och reparation av cyklar, samt snickerirörelse med bland annat tillverkning av flatbottnade ekor, frösorterare och legoarbeten till Fors Mekaniska Verkstad.

Karl Fransson flyttade till Vikingstad 1956. Han kom från Boet i Stora Åby där han bedrivit cykel och smidesverkstad 1945 –1956. Första tiden i Vikingstad så såldes och lagades cyklar och mopeder i källaren på Torsgatan 17. Karl Fransson byggde en verkstadslokal alldeles intill järnvägsövergången på Folåsavägen och hade sin verksamhet där mellan 1969 och 1979. Lars Karlsson övertog verksamheten och höll på 1979 till 1989. Under tre år fanns ingen cykelverkstad i Vikingstad. 1992 tog Arne Nilsson över lokalerna och hade verksamhet där fram till 31 december 2013.

Knut Wallin har också bedrivit cykelhandel i sin bostad. Fridlund hade cykelhandel i flygelbyggnaden vid Vikslund, Mimergatan 21, åren 1950 – 1954. Vidare har det varit madrastillverkning och basaraffär i samma hus.

Spannmålshandlare P.G. Pettersson, Bankeberg. Enligt sonen Ejnar Peges utsago var han den förste som ägde cykel i Bankeberg. Fotot tagit i ateljè i Linköping omkring 1895.

Iselund byggdes 1931. Verkstad i en uthusbyggnad mitt emot bostadshuset.

Vi vill ha förslag på aktiviteter såsom studiebesök, utflykter. Ska vi besöka någon annan hembygdsförening, runstensvandra?

Kommande aktiviteter i Vikingstads Hembygdsförening

Torsdagsträffarna i år har olika teman. Mejerier, posten, lantgårdar, Mellangården med flera.

Vi träffas i Skjutshållet Gröna Villan på torsdagsförmiddagar. för prat och fika. Vi välkomnar er dit naturligtvis.

Årsmöte söndag 1 mars kl 17.00 i Missionskyrkan. Föredrag om emigration och emigranter.

1 mars sista inlämning av bilder och texter till jubileumsskriften. Vi scannar gärna in bilder och text för bevarande.

Vill du bli medlem i Hembygdsföreningen?

Medlemsavgiften är 140 kr/år, kontakta någon i styrelsen.

Du som är medlem, värva gärna nya till föreningen. Vi vill se flera yngre medlemmar. Hembygdsföreningen välkomnar alla som vill lära och värna om hembygden.

Vi vill ha hjälp med vården av våra metallföremål.

Vi reserverar oss för eventuella faktafel.

Meddela oss gärna om vad ni vill läsa eller om ni har något som ni vill att flera ska få läsa. Bilder uppskattas mycket, om vi kan få ta del av dem.
Manusstopp 2020 Nr 2 25 april Nr 3 25 juli Nr 4 17 oktober

Aktivitetserna utföres i samarbete med Studieförbundet.